

2025-2026 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
MERKEZ ORTAOKULU SEÇMELİ YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI-1 DERSİ
GÜNLÜK DERS PLANI

DERS : Yapay Zekâ Uygulamaları-1

SINIF : 7. Sınıf (7D ve 7E)

ÜNİTE ADI : YZU.1.3. Yapay Zekâ ve Etik

KONU : YZU.1.3.2. Yapay Zekâ Uygulamalarındaki Etik İhlaller (Büyük Veri ve Veri Madenciliği Kaynaklı)

DERS SAATİ: 2 ders saati (40+40 dk)

TARİH : 15-19 Aralık 2025 – **14. Hafta**

KAZANIMLAR:

- YZU.1.3.2.2. Yapay zekâ uygulamalarındaki büyük veri kaynaklı etik ihlallerini örnekler üzerinden ayırt eder.
- YZU.1.3.2.3. Yapay zekâ uygulamalarındaki veri madenciliği kaynaklı etik ihlallerini örnekler üzerinden açıklar.

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Tartışma, Örnek Olay İncelemesi (Cambridge Analytica), Soru-Cevap, Beyin Fırtınası.

KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYALLER: Akıllı tahta, "The Great Hack" belgeselinden kısa bir kesit (veya görseli), Cambridge Analytica skandalı haberi.

BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR : Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (Yerli Malı Haftası)

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME: Etik İhlal Analiz Formu, Tartışma Gözlem Formu.

DERS AKIŞI (80 DAKİKA)

1. Ders Saati (40 dk) - Büyük Veri Kaynaklı Etik İhlaller (Mahremiyetin İhlali)

Giriş (10 dk):

- **Yerli Malı Haftası Bağlantısı:** "Yerli malı kullanmak neden önemlidir?" sorusuyla başlanır. Konu, "**Veri de bir maldır/değerdir. Kendi verimizi (Milli Veri) korumazsak ne olur?**" sorusuyla YZ etiğine bağlanır. Yerli yazılım kullanmanın veri güvenliği için önemi vurgulanır.

- **Geçmişe Dönüş:** 11. ve 12. haftalarda işlenen "Büyük Veri" ve "Veri Madenciliği" hatırlatılır.

Geliştirme (25 dk):

- **Büyük Veri İhlali Örneği (Facebook - Cambridge Analytica Skandalı):**
 - **Olay:** Bir şirketin (Cambridge Analytica), Facebook üzerinden milyonlarca kullanıcının verisini (beğeniler, yorumlar, arkadaşlar) **izinsiz** topladığı anlatılır.
 - **Amaç:** Bu verilerin, ABD seçimlerinde seçmenlerin fikrini değiştirmek (manipüle etmek) için kullanıldığı açıklanır.
 - **Etik Sorun:** Kullanıcıların **rızası olmadan** verilerinin toplanması ve politik amaçla kullanılması (Mahremiyet İhlali).
- **Tartışma:** "Sizin bir oyunda verdiğiniz cevapların, gerçek hayatta size hangi reklamın gösterileceğini belirlemesi doğru mu?"

Kapanış (5 dk):

- Öğrencilere "Veri madenciliği sadece faydalı mıdır, yoksa tehlikeli de olabilir mi?" sorusu yöneltilir.

2. Ders Saati (40 dk) - Veri Madenciliği Kaynaklı Etik İhlaller (Ayrımcılık ve Manipülasyon)

Giriş (5 dk):

- **Veri Madenciliğinin Karanlık Yüzü:** Veri madenciliğinin sadece "bebek bezi-cips" ilişkisini bulmak için değil, bazen insanları kategorize edip ayrımcılık yapmak için de kullanılabileceği belirtilir.

Geliştirme (30 dk):

- **Örnek Olaylar (YZU.1.3.2.3):**
 - **Olay 1 (Fiyat Ayrımcılığı):** Bir alışveriş sitesinin, sizin geçmiş harcamalarınıza (Veri Madenciliği) bakarak, aynı ürünü size arkadaşınızdan **daha pahalıya** satması. (Zengin olduğunuzu düşünüp fiyatı artırması).
 - **Olay 2 (İşe Alım Ayrımcılığı):** Bir YZ'nin, geçmiş verilerdeki desenlere bakarak "Kadın adaylar bu işte daha az başarılı olmuş" gibi yanlış bir çıkarım yapıp, kadın başvurularını otomatik elemesi.
- **Grup Etkinliği: "Etik Dedektifleri":** Öğrencilere senaryo kartları dağıtılır.
 - **Senaryo:** "Bir sağlık sigortası şirketi, sosyal medya paylaşımlarınızda (Büyük Veri) çok fazla 'pizza ve hamburger' yediğinizi tespit edip (Veri Madenciliği), 'kalp krizi riskiniz yüksek' diyerek sigorta ücretinizi artırıyor."
 - **Görev:** Bu durumdaki etik ihlali bulun ve savunun. (Cevap: Özel hayatın gizliliği ihlali ve haksız fiyatlandırma).

Uygulama ve Değerlendirme (5 dk):

- **Özet:** Büyük veri ve veri madenciliğinin "**Kötü Niyetli**" kullanımının (Manipülasyon, Ayrımcılık, Gizlilik İhlali) etik dışı olduğu vurgulanır.
- **Değerlendirme:** Öğrencilerin senaryo analizlerindeki başarıları sözlü olarak değerlendirilir.